

BERGEN
KOMMUNE

RAMMEPLAN FOR SFO

«SAMMEN I VENNSKAP, LEK OG LÆRING»

BERGEN KOMMUNE

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	1
INNLEDNING	2
1. Satsingsområder	3
Vennskap og fellesskap	3
Arbeid med og tilrettelegging av et godt skolemiljø.....	4
Lek	4
Arbeid med og tilrettelegging av lekemiljø	5
Læring	5
Arbeid med og tilrettelegging av læringsmiljø	6
2. Aktiviteter i SFO	6
Fysiske aktiviteter.....	6
Kulturaktiviteter.....	7
Koding.....	8
Måltid	9
3. Samarbeid SFO – hjem.....	10
4. Ledelse av SFO	10
5. Kvalitetsoppfølging i SFO	11

FORORD

Skolefritidsordningen (SFO) er en viktig sosial arena for mange barn. Vi ønsker at Bergen kommune skal ha et SFO-tilbud som er inkluderende, møter barna og foreldrenes forventninger og som sikrer en høy grad av tilfredshet med ordningen. Som skoleeier er vi derfor opptatt av at SFO skal ha et kvalitativt og godt innhold, som fremmer vennskap, lek og læring.

For første gang legges det nå frem en rammeplan som definerer innholdet, organiseringen og kvalitetsutviklingen av SFO i Bergen. Rammeplanen utgjør en viktig del av «Bergensmodellen» for SFO og bygger på saken «Sammen i vennskap, lek og læring – helhetlig plan for SFO i Bergen kommune» og på kvalitetsutviklingsplanene for barnehage og skole, «Sammen for kvalitet – lek og læring» og «Sammen for kvalitet – læring.»

Rammeplanen er utarbeidet av en tverrfaglig arbeidsgruppe i Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett og er kvalitetssikret og bearbeidet av en bredt sammensatt referansegruppe, som har gitt verdifulle innspill til innholdet.

I rammeplanen beskrives de valgte satsingsområdene for SFO som er vennskap, lek og læring. Disse belyses i rammeplanen gjennom et barne- og voksenperspektiv. Satsingsområdene skal være bærebjelkene i SFO.

Vennskap er viktig i barns liv. Det å kunne skaffe seg en venn og å være en venn er en viktig ferdighet, som gir barn trygghet og en opplevelse av tilhørighet. Leken har egenverdi og er samtidig en arena for utforsking, utprøving og mestring. Læring skjer gjennom aktivitet og samhandling med andre i et sosialt fellesskap, og gjennom aktiviteter og lek skal barn oppleve mestring.

I SFO skal det være aktiviteter og innhold som er tilpasset barna ut fra deres alder, interesser og forutsetninger. Barna som går i SFO skal også oppleve progresjon i tilbudet.

Rammeplanen sier hvilke aktiviteter SFO skal tilby og hva som er målsettingen og kjennetegn på en god og ønsket praksis. Slik skal vi sikre at kvaliteten i kommunens SFO-tilbud er god og gjennomgående på alle skoler.

Rammeplan for SFO i Bergen kommune behandles av bystyret i Bergen 31.januar 2018 og er gjeldende fra samme dato.

Vi ser fram til å ta fatt på et spennende utviklingsarbeid sammen med skolene i Bergen!

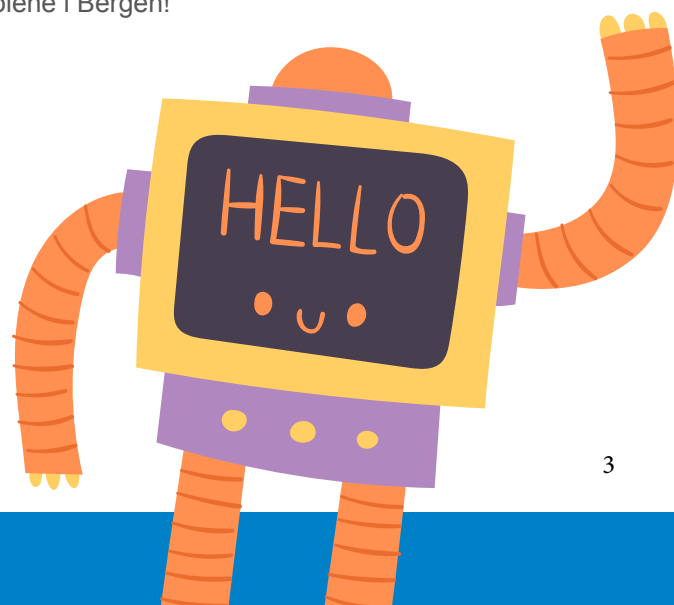
Bergen den 6.12.2017

Pål Hafstad Thorsen (Ap)

Byråd, byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett

Trine Samuelsberg

Kommunaldirektør for barnehage, skole og idrett.

INNLEDNING

I bystyresak «Sammen i vennskap lek og læring – helhetlig plan for SFO i Bergen kommune» ble «Bergensmodellen» for SFO vedtatt. Bergensmodellen er en helhetlig plan for utvikling av SFO tilbudet i bergensskolen knyttet til kvalitetsutvikling, innhold, organisering, kompetanseheving og sosial profil på tilbudet.

Hensikten med rammeplanen for SFO er å gi retning for innhold, organisering og kvalitetsutvikling av SFO. Den gir grunnlag for kvalitetsutvikling og kvalitetsoppfølging i SFO og bygger på føringer i SFO saken og kvalitetsutviklingsplaner for barnehage og skole .

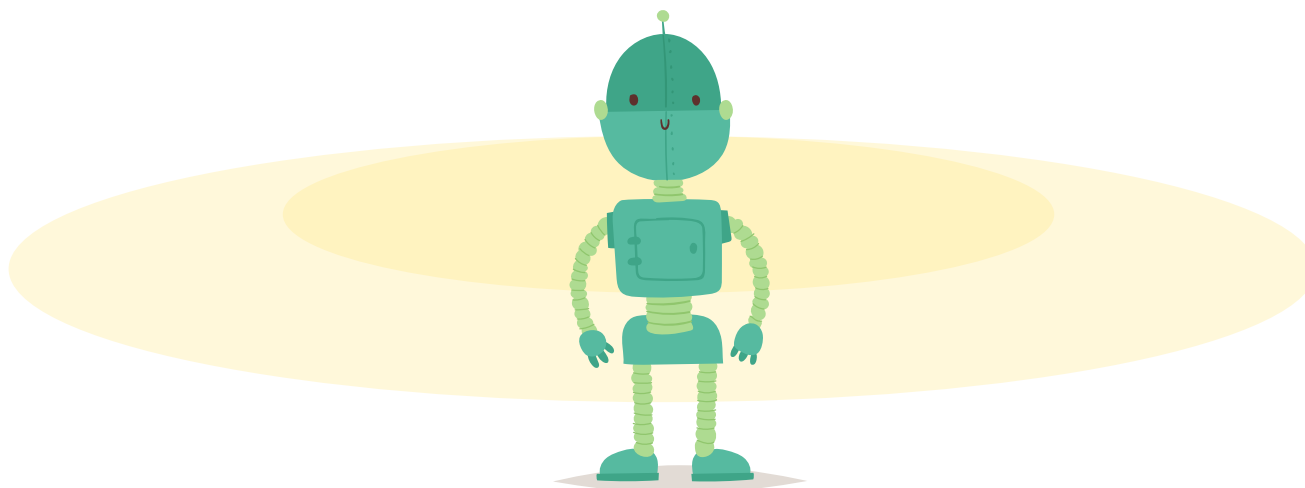
Rammeplanen gir informasjon til barn og foresatte om hva de kan forvente av SFO og gir føringer for samarbeid hjem – SFO.

I kapittel 1 gis det en gjennomgang av satsingsområdene for SFO, *vennskap, lek og læring* og hvordan SFO skal jobbe med disse satsingsområdene. Kapittel 2 beskriver aktivitetsområdene, målsetting og tegn på god praksis. Aktivitetsområdene er virkemidler som er knyttet opp til de overordnede satsingsområdene. Målsettingene og kjennetegn på god praksis skal være realistisk og gjennomførbar på den enkelte SFO. Kapittel 3 og 4 omhandler samarbeid mellom hjem - SFO og ledelse med beskrivelse av god praksis på områdene. I rammeplanens siste kapittel omtales kvalitetsoppfølging av SFO.

Formålet med SFO går fram av § 13-7 i opplæringsloven.

Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.

Skolefritidsordninga skal leggje til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna. Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areal, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.

1.SATSINGSOMRÅDER

Satsingsområdet for SFO i Bergen er «Vennskap, lek og læring i det 21. århundre». Barnas kompetanser skal fremmes gjennom vennskap, lek og læring, og tilbudet skal kjennetegnes av høy kvalitet på tilbudet og kompetente medarbeidere, der samhandlingen mellom skole og SFO styrkes. I dette kapitlet vil hvert av satsingsområdene først begrunnes, deretter vil satsingsområdene synliggjøres fra henholdsvis voksen- og barneperspektivet.

Aktivitetsområdene som beskrives i kapittel to i rammeplanen; fysisk aktivitet, kulturaktivitet, digital kompetanse og måltider skal være virkemidler som bygger oppunder de tre bærebjelkene; *vennskap, lek og læring*.

Vennskap og fellesskap

SFO er en viktig sosial arena for mange barn. SFO må tilrettelegge for at barn opplever forutsigbarhet, stabilitet og trygghet i møte med kompetente ansatte. Dette gir et godt grunnlag for læring og mestring.

I SFO utvikler barn vennskap og fellesskap i et varmt og inkluderende sosialt fellesskap med aktive og lydhøre ansatte som anerkjenner og verdsetter dem. Alle barn skal føle seg sett og anerkjent for den de er, og barna skal oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Gjennom støttende relasjoner lærer barn å vise omsorg og empati, ta andres perspektiv og handle kompetent i en sosial kontekst. De lærer turtaking og samspill. Dette bidrar til grunnlaget for en realistisk og sunn selvfølelse og barna mestrer gradvis å ta ansvar for eget liv. Vennskap og fellesskap handler om barnas skolemiljø i SFO.

SFO gir felles opplevelser og referanser, og gjennom lek og læring møter barna utfordringer og problemstillinger som innbyr til felles oppgaveløsning og samhandling. Barns vennskap er et viktig grunnlag i den sosiale utviklingen. Godt vennskap gir en opplevelse av å være betydningsfull og respektert, de opplever glede og samhørighet. De lærer balansen mellom omtanke for andre og ivaretagelse av seg selv, noe som er selve kjernen i sosial kompetanse.

Vennskap og fellesskap utvikler seg innenfor rammene av skole og SFO sitt psykososiale miljø. Barn trenger hjelp og støtte til å oppleve seg selv og hverandre som betydningsfulle i fellesskapet.

Gjennom vennskap og fellesskap utvikles kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta. Slik kompetanse er en viktig forutsetning for en fremtidig og aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

I SFO skal det skapes respekt for at mennesker er forskjellige. Barna skal øve seg i å se en sak fra flere synsvinkler, kunne reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger og lære å løse konflikter på en fredelig måte.

Arbeid med og tilrettelegging av et godt skolemiljø

Opplæringslovens § 9a om elevenes skolemiljø gjelder også for SFO. SFO er forpliktet til å skape et godt fysisk og psykososialt miljø for alle barn. I SFO skal mangfold synliggjøres, verdsettes og fremmes. Samtidig skal SFO gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap, der alle barn skal oppleve tilhørighet.

Barns opplevelse av krenkelse og mobbing kan være knyttet til ekskludering fra fellesskapet og utestenging i lek. Barn kan oppfatte ekskluderingen som både verbal, psykisk og indirekte mobbing fra andre barn. De kan og oppleve en usynliggjøring ved at de blir oversett både av voksne og barn.

Å forebygge og stoppe krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering er de voksnes ansvar. Dette arbeidet handler om holdninger, handlinger og voksne som rollemodell for mellommenneskelig samhandling. Det er et krav at de ansatte møter barnet som subjekt og respekterer og anerkjenner barnets opplevelser og følelser.

I et godt psykososialt miljø er personalet aktive og støttende til stede i barns relasjoner og samhandling med andre. Dette bidrar til å forebygge diskriminering og mobbing og hindrer at uheldige handlingsmønstre får utvikle seg. SFO må ha kompetanse til å oppdage, stoppe og følge opp uønskede holdninger og handlinger både hos voksne og hos barn. SFO er i likhet med skolen forpliktet av opplæringsloven til å arbeide systematisk med barnas skolemiljø.

Lek

Leken har egenverdi og er en arena for barns utvikling av vennskap, samhandling og fellesskap.

I leken stimuleres barns kreativitet, fantasi, innlevelse og kommunikasjon, samt evnen til samarbeid og problemløsning. Gjennom lek får barn mulighet til å uttrykke og bearbeide opplevelser, følelser og erfaringer. Leken gir mulighet til å utforske og utfordre evner og anlegg, samt oppleve mestring, både sammen med andre og alene.

Barns erfaringer og engasjement gir inspirasjon til leken og barna skal være aktive i utformingen av lekens innhold og rammer. Gjennom leken skal barna oppleve at deres kompetanse og erfaringer har verdi.

Barn leker på ulike måter ut fra alder og utvikling. I SFO skal barn møte et lekemiljø som er tilpasset deres interesser, alder og forutsetninger. De lærer av alle sine erfaringer, og det er SFO sin oppgave å tilby et rikt og variert leke- og læringsmiljø. Barnets lek er indre motivert, en drivkraft for utvikling av kompetanse og en forutsetning for lystbetont, livslang læring.

Arbeid med og tilrettelegging av lekemiljø

I SFO skal det være rom for ulike typer lek. Den umiddelbare og spontane frie leken, der barna selv tar initiativ og legger rammer for leken. Samtidig skal de voksne i SFO ivareta lekens læringspotensial. Det skal også legges til rette for lek i form av aktiviteter som er planlagt av personalet, der leken kan ha en pedagogisk målsetting som for eksempel å utvikle barnas språklige eller motoriske ferdigheter. Det skal legges til rette for en god balanse mellom barnas frie lek og den organiserte leken.

I arbeidet med å tilrettelegge et godt leke- og læringsmiljø for barn, må det synlige og det usynlige miljøet ses i sammenheng. Med synlig miljø menes det konkrete fysiske miljøet slik som bygning, møblering, plassering av leker og materiell. Med usynlig miljø menes de relasjonelle og kulturelle forholdene som har betydning for barnas trivsel, lek og læring.

SFO-arealene er av ulik karakter og gir ulike forutsetninger. Å se mulighetene innenfor de gitte fysiske rammene har stor betydning for hvordan lekemiljøene tilrettelegges.

Personalet i SFO skal i samarbeid med barna legge opp til god lek og læring. Leke- og læringsmiljøet må kunne endres og varieres slik at det gir ulike handlingsmuligheter og tilpasses til ulike former pedagogisk virksomhet og målgrupper. Personalet må observere barnas lek, hvordan de bruker rommene og drøfte hva rommene skal invitere til. Det blir sentralt at personalet iscenesetter SFO-arealene med ulike materialer og skaper møteplasser som inviterer til naturlige møter der barn kan samhandle.

Personalet skal gi barn reell medvirkning i utviklingen av leketema og lekemiljø, og både personalet og barna skal ha stor påvirkningskraft på hvordan møbler og leker plasseres og hvilke leker og materialer som brukes for å stimulere ulike typer lek og læring. Barna må også få være med å sette ord på retningslinjer for samspill, også barn som ikke kommuniserer gjennom tale, eller som ikke behersker felles verbalspråk, skal ha innflytelse.

Barn har ulike forutsetninger og ulik erfaringsbakgrunn. Personalet skal fremme et inkluderende lekemiljø som gir alle like muligheter til å delta. Mangfold skal brukes som en ressurs, slik at alle kan oppleve å være betydningsfulle for fellesskapet.

Den inspirasjonen som SFO legger til rette for gjennom felles opplevelser og lekemateriell skal sees i sammenheng med det enkelte barns og barnegruppens erfaringsbakgrunn. Dette bidrar til at barn opplever at deres kompetanse gis verdi, samtidig som leken fungerer som en arena for utvikling av vennskap og fellesskap. Tilrettelegging av lekemiljø har betydning for SFO sitt læringsmiljø.

Læring

Barns læring tar utgangspunkt i hvordan de opplever verden. Læring konstrueres og utvikles av barnet som kompetent og aktiv aktør i møte med sine omgivelser. I denne forståelsen er læring en kontinuerlig prosess med utspring i et sosialkonstruktivistisk læringssyn. Det vil si at læring skjer gjennom aktivitet og samhandling med andre i et sosialt fellesskap.

Gjennom vennskap, lek og læring skal SFO fremme barns kompetanser. Det legges til grunn en bred forståelse av kompetansebegrepet som omfatter ulike kompetanseområder som også er relevant i SFO, som for eksempel kommunikasjon og samarbeid, kreativitet og innovasjon og kritisk tenking og problemløsning.

Et godt grunnlag for livslang læring er at barnet gis rom til å følge sine initiativ og interesser. Når barnets undring, nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær anerkjennes og stimuleres, konstruerer barnet kunnskap og ser nye sammenhenger, eksempelvis i overganger mellom ulike typer lek og kontekster, fra inne til uteaktiviteter, fra fri lek til organisert lek. Slike erfaringer gir en opplevelse av mestring, egenverd og tiltro til egne evner. En viktig del av barnets læring er også å møte utfordringer og håndtere motstand. I en atmosfære preget av glede, vennskap og fellesskap opplever barn trivsel, trygghet og optimale betingelser for læring og utvikling.

Arbeid med og tilrettelegging av læringsmiljø

SFO skal ha et rikt og variert læringsmiljø som skal fremme barns lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Personalets oppgave i forhold til barns læring handler om å ta utgangspunkt i barnets perspektiv og undring, samtidig som de skal vekke barnets interesse, og bevisst lede læringen mot målene som ligger i rammeplanens intensjoner.

Møtene mellom barn og mellom barn og voksne, skal fremme barnets læringsprosesser som beskrevet over. Det er personalets ansvar å sikre at alle barn har mulighet til å delta aktivt i SFO sine leke- og læringsaktiviteter.

Barn og foresatte skal oppleve at det er sammenheng og kontinuitet i barnets helhetlige læringsløp. For mange er SFO det første møtet med skolen, og det er derfor viktig å sikre en god overgang mellom barnehage og SFO. Samarbeidet mellom barnehage og skole må styrkes, og personalet i SFO skal tilrettelegge slik at barna i overgangen opplever trygghet og får knytte bånd til trygge og stabile voksne i SFO. Gode relasjoner og en trygg tilknytning er viktige forutsetninger for læring og mestring.

2. AKTIVITETER I SFO

Aktiviteter og innhold i SFO skal tilpasses barna ut fra deres alder, interesser og forutsetninger samtidig som medinnflytelse over egen fritid sikres. Barnets interesser skal ivaretas og barnets perspektiv skal høres og anerkjennes.

Innenfor hvert av aktivitetsområdene er det formulert målsettinger og tegn på god praksis som er koblet opp mot satsingsområdene; *vennskap, lek og læring*.

Aktivitetsområdene er virkemidler for å jobbe mot de overordnede satsingsområdene.

Fysiske aktiviteter

Mål: Alle barn skal få erfaring med fysisk aktivitet, lek og idrett som bygger vennskap, gir mestringsfølelse og positive opplevelser

«Fysiske aktiviteter er positive for barnas fysiske og psykiske helse og kan bidra til økt konsentrasjon. SFO-tilbudet bør legge til rette for et allsidig spekter av fysisk aktivitet.(..) Fysisk lek bør utgjøre en betydelig del av barnas SFO-tid, og er viktig for barnas utvikling og læring. Kommunen bør tilstrebe et samarbeid om fysiske aktiviteter med lokale aktører som eksempelvis idrettslag og idrettslinjen på videregående skole der det er aktuelt». (Udir 2015)

SFO har gode rammebetingelser for å legge til rette for å utvikle gode vaner for fysisk aktivitet – både gjennom fri lek og i mer organiserte former. Regelmessig og variert fysisk aktivitet er avgjørende for barn og unges vekst og utvikling og kan gi bedre selvbilde, bedre sosial tilpasning, økt tro på egen mestring og økt trivsel. Det å bli vant med å være aktiv og kjenne på glede ved å bruke kroppen, kan føre til at fysisk aktivitet blir en vane gjennom hele livet.

Positive opplevelser skal vektlegges fremfor prestasjon og det er særlig viktig å motivere de barna som er fysisk inaktive. Aktivitetene må tilrettelegges slik at barna opplever medbestemmelse og medvirkning, og det er viktig å legge til rette for fri lek uten voksenstyring. Aktivitetene må differensieres ut fra barnas alder og forutsetninger.

Kjennetegn på god praksis:

- De ansatte legger til rette for fysisk utfoldelse gjennom fri lek. Fri lek har god plass i SFO.
- De ansatte legger til rette for og motiverer barna til deltakelse i ulike leker og fysiske aktiviteter ute og inne.
- De ansatte legger til rette for og lar barna få utforske og prøve ut idrett og fysiske aktiviteter i nærmiljøet.
- De ansatte legger til rette for friluftsliv ved aktiv bruk av natur og nærmiljø på ulike årstider.
- Barna og de foresatte opplever at SFO tilbyr et godt og variert aktivitetstilbud innen fysisk aktivitet og lek.

Kulturaktiviteter

Mål: Alle barn skal få erfaring med kunst- og kulturaktiviteter som bygger vennskap, gir mestringsfølelse og positive opplevelser.

«Kunst og kultur er avgjørende når mennesker og nasjoner skal utvikle identitet og forstå seg selv og andre i historisk og kulturelt mangfold». (K06)

Kunst- og kulturaktiviteter er positive for utvikling av barns sosiale og kreative ferdigheter. SFO skal legge til rette for et bredt spekter av aktiviteter, som for eksempel sang, musikk, dans og teater. Gjennom å tilrettelegge for slike aktiviteter skal barna få mulighet til å reflektere, være nysgjerrige, kreative, skapende og bli kjent med ulike kulturers uttryksformer. Barnas egen kultur og lek må ivaretas gjennom aktiv medvirkning. Det må legges til rette for at barna får utforske sine interesser og utfolde seg gjennom bruk av fantasien og fritt skapende arbeid. Kunst- og kulturaktiviteter må tilrettelegges slik at barna opplever medbestemmelse og medvirkning. Aktivitetene må differensieres ut fra barnas alder og forutsetninger.

Kjennetegn på god praksis:

- De ansatte legger til rette for deltakelse i varierte kunst- og kulturaktiviteter i samarbeid med barna.
- De ansatte legger til rette for og lar barna utforske og delta i kunst og kulturaktiviteter i nærmiljøet.
- De ansatte legger til rette for at barna har tilgang til og får ta i bruk variert materiell og utstyr.
- De ansatte motiverer og inspirerer barna til å bli kjent med forskjellige kunst- og kulturuttrykk.
- Barna og foresatte opplever at SFO tilbyr et godt og variert aktivitetstilbud innen kunst- og kulturaktiviteter.

Koding

Mål: Alle barn på 3. trinn skal få mulighet til å lære og bruke koding som et kreativt verktøy.

SFO skal bidra med gode, inkluderende og planlagte arenaer som inneholder digitale elementer. Digital kompetanse er en del av allmenndannelsen i vårt samfunn. Barna i SFO skal møte god bruk av digitale verktøy som sammen med skolens virksomhet er med på å utvikle digital kompetanse og digital dømmekraft hos det enkelte barn. Skolen og SFO må nyttiggjøre seg hverandre ved å støtte og utvikle hverandres arbeid med digital kompetanse.

Barna skal lære et digitalt språk gjennom lek med programmer. Koding innbyr til kreativitet, samarbeid, prøving, feiling og mestring. Ved å lære programmeringsspråk vil de bli i stand til å forstå teknologien bedre.

Koding som aktivitet kan knyttes til det som i fremtiden vil være viktige kompetanseområder; fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere samt kompetanse i å utforske og skape. Å lære å kode innebærer å skape og kommunisere digitalt. Koding gir barna nye metoder for problemløsning og mulighet til å jobbe kreativt og skape konkrete produkter.

Kjennetegn på god praksis:

- De ansatte legger til rette for og lar barnet utforske og ta i bruk digitale verktøy.
- De ansatte bidrar til at barna utvikler digital dannelse.
- De ansatte legger til rette for at alle barn på 3.trinn får lære koding i SFO tiden.
- De ansatte motiverer og inspirer barna til å lære av hverandre i bruken av koding som verktøy.
- Barna og de foresatte opplever at SFO har et godt tilbud om koding i SFO tiden.

Måltid

Mål: Alle SFO-er skal hver dag servere et enkelt og sunt smøremåltid, som arena for sosial samhandling, fellesskap og kommunikasjon mellom barn og voksne.

«Måltider i SFO kan være et bidrag til utvikling av et sunt kosthold og en god helse. Måltidet i SFO-tiden bør legges opp slik at det kan brukes som en arena for etablering av gode sosiale samspill og læring om helse og kosthold» (Udir 2015).

Matordningen skal fremme god helse og matglede.

Smøremåltidet skal være en arena for sosial samhandling, fellesskap og kommunikasjon mellom barn og mellom barn og voksne.

Måltider er et viktig element i hverdagen i SFO og handler om mye mer enn det å være mett. Måltidet har en pedagogisk funksjon på flere måter. Måltidet er en arena for sosial samhandling og kommunikasjon der det etableres fellesskap mellom barna og mellom barn og voksne.

Kjennetegn på god praksis:

- De ansatte setter av tilstrekkelig tid til hvert måltid.
- De ansatte legger til rette for et trivelig og sosialt spisemiljø i samarbeid med barna.
- De ansatte legger til rette for at barna får delta i planlegging, tilberedelse og gjennomføring av måltidet.
- De ansatte sørger for god hygiene før og under måltidene og ved oppbevaring og tilberedning av mat i tråd med gjeldende retningslinjer.
- Barna og de foresatte opplever at barna får et enkelt og sunt smøremåltid hver dag som arena for sosial samhandling og fellesskap.

3. SAMARBEID SFO – HJEM

Mål: Foresatte skal oppleve et godt samarbeid med skolefritidsordningen.

Foresatte skal oppleve godt samarbeid med skolefritidsordningen. Fornøyde foresatte er viktig for god gjennomføring av arbeidet i SFO. De ansatte skal gjøre de foresatte trygge på at barna har det godt på SFO. Som et ledd i kvalitetsutviklingsarbeidet i SFO er det viktig med forventningsavklaring og dialog med foresatte. Samarbeid med foresatte er også en viktig del av arbeidet med et godt skolemiljø som fremmer trivsel og positive relasjoner.

Foresatte skal oppleve at det er et tett og godt samarbeid i overgangen fra barnehage til SFO, slik at det skapes trygghet for barna i overgangen og en sammenheng i barnets helhetlige læringsløp.

Informasjon om virksomheten, aktivitetene og tilbudet skal formidles til foresatte gjennom de samme kanaler som skolen benytter. SFO skal sikre tilstrekkelig informasjon til foresatte om SFO sitt arbeid med å skape et godt miljø for vennskap, lek og læring.

Skolens samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg skal ta opp temaer som omhandler SFO sin virksomhet. Det anbefales at en av foreldrerepresentantene som velges til samarbeidsutvalget har barn i SFO. Det anbefales også at en representant for 1.- 4. trinn har et særlig ansvar for å ivareta SFO sitt perspektiv i foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). FAU kan være en arena for å drøfte og utvikle barnas tilbud på den enkelte SFO.

Kjennetegn på god praksis:

- De ansatte avklarer forventninger i god dialog og samarbeid med foresatte.
- De ansatte må kunne gi faglige begrunnelser for praksis i SFO.
- Det er godt samarbeid mellom ansatte og foresatte om barnets hverdag i SFO.
- De ansatte tilrettelegger for at foresatte har medvirkning.
- SFO har gode rutiner for å ta imot nye barn og skolestartere.
- Barn og foresatte opplever at det er et godt samarbeid mellom SFO og hjemmet.

4. LEDELSE AV SFO

Mål: Leder i SFO skal sikre et tilbud av god kvalitet i tråd med rammeplanens satsingsområder vennskap, lek og læring.

Et felles elev- og læringssyn slik det er beskrevet i kvalitetsutviklingsplanen «Sammen for kvalitet – læring» skal prege virksomheten på tvers av skole og SFO. Felles organisering og planlegging er viktig for å skape kvalitet i sammenhengen og samhandlingen mellom skole og SFO. Skolens rektor har det overordnede ansvar for SFO, og det er rektor i samarbeid med lederteamet som har ansvar for å legge til rette for felles organisering og planlegging. Rektor må i samarbeid med leder i SFO sikre at det settes av tilstrekkelig tid til samarbeid mellom SFO og skole, eksempelvis felles planleggingsdager. Leder i SFO er med i skolens lederteam.

Plan for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole i Bergen kommune gjelder også for SFO og skal sikre en god og trygg overgang mellom barnehage og SFO. Rektor må i sammenheng med SFO-leder legge til rette for at planen følges opp.

Leder i SFO skal sikre kvaliteten i tilbudet og virksomhetens utvikling. Dette innebærer å veilede sine ansatte, være tett på personalet og være tilstede i møtet mellom barn og ansatte. Lederteamet skal ta ansvar for kompetanseheving for personalgruppen – individuelt og kollektivt. Den enkelte SFO ordning må ha tilstrekkelig kompetanse innenfor de ulike satsingsområder og aktivitetsområdene som er beskrevet i rammeplanen.

Kjennetegn på god praksis:

- Leder i SFO konkretiserer og følger opp rammeplanen slik at hele virksomheten er kjent med målsettinger for rammeplanen av SFO.
- Leder i SFO er tett på praksis og synlig i den daglige virksomheten.
- Leder i SFO følger opp og veileder de ansatte.
- Skolen legger til rette for samarbeid med barnehager som har førskolebarn som skal begynne på SFO.
- Rektor og leder i SFO setter av tid til felles samarbeid mellom skole og SFO.
- Rektor sikrer at SFO driver et jevnlig og systematisk kvalitetsutviklingsarbeid.

5. KVALITETSOPPFØLGING I SFO

Bergen kommunes helhetlige system for kvalitetsoppfølging gjelder også for SFO og det skal gjennomføres kvalitetsoppfølging av SFO som en del av kvalitetsoppfølgingen av skole.

Brukerundersøkelse

I Bergen er det utviklet en felles brukerundersøkelse for barnehage, skole og SFO som ble gjennomført første gang våren 2015. Formålet er å få økt forståelse av foresattes perspektiver og erfaringer med SFO. Resultatene fra brukerundersøkelsen vil være nyttige for kvalitetsarbeidet ved den enkelte SFO, samt gi et helhetlig bilde av barn og foresattes tilfredshet for alle SFO-ene i Bergen. Resultatene fra brukerundersøkelsen gir verdifull informasjon for hva den enkelte SFO bør jobbe videre med og skal fremlegges i kvalitetsoppfølgingsmøtet.

Gjennomføring av kvalitetsoppfølgingsmøtet

Både barna og FAU skal være representert i kvalitetsoppfølgingsmøtet. Rammeplanen formulerer kjennetegn for god og ønsket praksis på ulike områder innenfor satsingsområdene i SFO. I kvalitetsoppfølgingsmøtet vil det fokuseres på SFO sitt arbeid innenfor satsingsområdene i tråd med denne rammeplanen og kvalitetsutviklingsplanen, Sammen for kvalitet – læring.

Den enkelte SFO sitt arbeid med fysiske aktiviteter, kulturaktiviteter, koding og måltidet vil bli reflektert i møtet, relatert til kjennetegn på god praksis. Videre vil det være fokus på ledelse, og samarbeid mellom SFO og hjem. Her har brukerundersøkelsen en sentral betydning.

Videre arbeid med kvalitetsutvikling etter møtet

Kvalitetsoppfølgingsmøtet oppsummeres med en beskrivelse med prioriteringer og målsettinger for kvalitetsutvikling i kommende periode. Dette formuleres i Handlingsplanen perspektiv 2 som grunnlag for rektors oppfølging av den helhetlige kvalitetsutviklingen i SFO.

BERGEN
KOMMUNE